

Program kontinuálneho vzdelávania

Artefiletika ako preventívna sociálno - výchovná činnosť v škole

(11.10.2018 – 08.02.2019)

ZÁVEREČNÁ PRÁCA

**ARTEFILETIKA AKO SPÔSOB SEBAVYJADRENIA SA
DIEŤAŤA**

Ing. Andrea Páldyová

06.02.2019

V kresbe sa odrážajú niektoré osobnostné charakteristiky dieťaťa, predovšetkým emočne ladená kvalita sebahodnotenia, ale i postoje k druhým ľuďom.

R. Hanus (1990) definuje detský výtvarný prejav, ako jeden z výrazových prostriedkov, ako deti vyjadrujú svoje záujmy, prania, skúsenosti, postoje i vzťahy, ale i možné konflikty, ktoré vznikajú z týchto záujmov, skúseností, postojov a vzťahov. Vývoj a zvláštnosti detského výtvarného prejavu sú determinované vekom dieťaťa, jeho psychickými osobitosťami a zároveň závisí i od vonkajších podmienok (ekonomické, sociálne, kultúrne, estetické), v nich dieťa rastie. Výtvarný prejav je pre deti jednou z foriem hry, prostredníctvom ktorého komunikuje a presadzuje samo seba.

Vo svojej záverečnej práci som sa zamerala na spracovanie metodického postupu na sebavyjadrenie sa dieťaťa prostredníctvom techniky „OMALOVÁNKA“ a techniky „KORČUĽOVANIE NA HUDBU.“

Pri artefietike by práca s dieťaťom mala prebiehať podľa nasledovných bodov:

1. Privítanie dieťaťa
2. Krátky rozhovor o tom, čo dieťa zažilo od doby, kedy sme sa videli naposledy
3. Motivačný vstup, na ktorý nadväzujú pokyny na tvorbu
4. Samotná tvorba
5. Reflektívny dialóg
6. Záverečné rozlúčenie s dieťaťom

Technika OMAĽOVÁNKA

Pomôcky: Situačný obrázok – omaľovánka. Najvhodnejšie sú obrázky – kresby na bielom papieri, s osobami, zvieratami. A3 výkres, rôzne výtvarné pomôcky – podľa vlastného uváženia dieťaťa.

Príprava na tvorbu a priebeh činnosti: Dieťaťu dáme na výber z viacerých obrázkov - omaľovánok. Oboznámime ho s inštrukciami potrebnými pre prácu. Môže sa zahrať na spisovateľa alebo režiséra a k vybranému obrázku má vymyslieť príbeh - zápletku. Vymyslieť, čo sa dialo predtým a čo potom. Omaľovánku môže dokresľovať, vystrihnúť, nalepiť na iný papier, urobiť koláž. Na dotvorenie artefaktu môže použiť ľubovoľnú výtvarnú techniku.

Otázky na vedenie reflektívneho dialógu:

- Zhodnotiť to od momentu, keď si si vybrala daný obrázok (prečo)
- Ktorá časť obrázku je pre teba identifikačná (je ti najbližšia)

- Ako by ďalej príbeh pokračoval

Reflexia: Respondentka – 11-ročné dievča, vymyslelo príbeh o ľave, ktorá bola iné ako všetky ostatné. Narodila sa farebná a všetky ľavy a deti sa jej pýtali, prečo je farebná a prečo tak vyzerá. Ona sa vyhovárala, že spadla do farieb a nedá sa to umyť. Trvalo to dlho, až kým bola dospelá. Išla po lúke a stretla chlapca a dievča, s ktorými sa tiež deti veľmi nehrali. Ľava sa na nich pozrela a deti si medzi sebou pošepkali, že aká je tá ľava farebná a ona sklesla, lebo nepočula, čo si deti vraveli a myslela si, že ju znova niekto ohovára. Ale deti sa postavili a išli k nej. Povedali jej, že je veľmi pekná a opýtali sa jej, prečo je sama. Ľava povedala, že nemá veľa kamarátov, lebo sa nikomu nepáči a nemajú ju radi. Deti je na to povedali, že tak to sú potom traja. Ani oni nemali veľa kamarátov, neobliekali sa ako ostatné deti do jednofarebných, zväčša čiernych vecí, ale kupovali si to, čo sa im páči, farebné veci a aj ich ostatné deti ohovárali. Tak sa stali s ľavou najlepšiu kamaráti. Ľava si vzala deti na chrbát a tým, že sa s ňou nikto predtým nehral, si to vyskúšala po prvýkrát. Potom spolu roznášali farby, radosť a šťastie a dávajú tomu čiernemu svetu zmysel.

Táto omaľovánka ju oslovila najviac a začala si k nej hneď predstavovať príbeh. Pôvodne chcela omaľovánku vyfarbiť a rozstrihať ľavu na 3 časti, chcela oddeliť hlavu, telo a nohy a k hlave dokresliť iné telo, k nohám chcela dokresliť dračie telo a hlavu, a k telu chcela dokresliť dračiu hlavu a vznikli by tam tri mystické postavy, ale nevedela si potom predstaviť, ako by vystrihla deti. Respondentka vysvetľuje, že ľave bolo zo začiatku ľúto, že je iná, ale potom si uvedomila, že je to v poriadku a deti si vybrali samé, že chcú sa odlišovať od ostatných, nechceli byť na mobiloch, to nepovažovali za správne. Chceli sa hrať s deťmi a hľadali práve takého človeka alebo ľavu, ktorý by im rozumel a bol by taký, ako sú oni a našli sa takto s ľavou. Aj respondentka by sa radšej hrala s deťmi, ako trávila čas na mobile, preto sympatizuje práve s týmito deťmi. Je to jej identifikačná zložka.

Podľa jej vyjadrenia ju vytvorený artefakt a celý proces tvorby tak nadchol, že nevedela, čo má robiť skôr, toľko nápadov mala v hlave. Zo svojho diela je nadšená, pracovalo sa jej veľmi dobre, bavilo ju to a mala z toho po celý čas radosť.

Komentár: Omaľovánka je podnetové pole, obrázok je dopredu daný a dieťa sa o neho môže oprieť, je to jeho identifikačná zložka. Táto metóda je vhodná pre deti, ktoré nemajú vzťah ku kresleniu, pri deťoch, ktoré riešia vzťahy. Je to projektívna technika, ktorá odhaľuje emócie, priania, názory a povahu dieťaťa. Pri takejto technike ide o málo štruktúrovanú úlohu, ktorá umožňuje obrovské množstvo odpovedí.

Vytvorený artefakt na techniku OMAĽOVÁNKA je uvedený v Prílohe č. 1.

Technika KORČUĽOVANIE NA HUDBU

Technika spojenia hudby a výtvarnej tvorby umožňuje dieťaťu hlbšie prežívanie a sebapoznávanie.

Pomôcky: A3 výkres, suchý pastel, farbičky, fixy, hudba P.I.Čajkovskij – Labutie jazero

Príprava na tvorbu a priebeh činnosti: Dieťa je inštruované, že jeho tvorba bude prebiehať za sprievodu skladby Labutie jazero. Dieťa naladíme na predstavu zamrznutého jazera, na ktorom sa môže pokojne korčuľovať, svoju stopu na ľade zaznamená suchým pastelom. Na záver dokreslí svoju postavu pri korčuľovaní.

Otázky na vedenie reflektívneho dialógu:

- Ako sa ti tvorilo pri hudbe?
- Čo sa ti na tejto tvorbe páčilo / nepáčilo
- Aký si mala pocit z „korčuľovania“
- Ako sa cíti postava pri korčuľovaní

Reflexia: Respondentka – 11 ročné dievča si po pustení skladby Labutie jazero predstavila veľký zamrznutý rybník a podľa tónov hudby suchým pastelom modrej a bielej farby znázorňovala korčuľovanie na ľade. Takáto činnosť bola pre ňu nová, tvorilo sa jej príjemne, daná téma sa jej hodila k hudbe. Keď znela hudba pomalšie, robila dlhé čiary, ak počula bubny, tvorila kruhy, ak hrala hudba rýchlejšie, robila „prešmyčky.“ Postava, ktorú na záver nakreslila si podľa jej slov korčuľovanie užíva, čo znázorňujú jej privreté oči. Sama respondentka vie lepšie korčuľovať na kolieskových korčuliach, výtvarné znázornenie korčuľovania na ľade sa jej páčilo. Páči sa jej tancovanie na hudbu. Pri korčuľovaní – tanci na ľade, sníva o pekných chvíľach, v hlave si premieta pekné spomienky a teší sa, že jej to na ľade dobre ide.

Komentár: Je to relaxačná technika, vhodná na vyjadrenie emócií, pocitov, predstav. Umožňuje vyjadrenia sa dieťaťa nielen vizuálne - výtvarne, ale aj pohybom a sluchom. Technika podporuje tvorivosť a estetické vnímanie dieťaťa.

Vytvorený artefakt na techniku KORČUĽOVANIE NA HUDBU je uvedený v Prílohe č. 2.

Príloha č. 1 - OMAĽOVÁNKA

Príloha č. 2 – KORČULOVANIE NA HUDBU

